

Co je nutné změnit v systému **exekucí**?

Přehled klíčových problémů současného systému
exekučního vymáhání dluhů

SHRNUTÍ – CO JE NUTNÉ ZMĚNIT?

1. ZAČÍT NAROVNÁVAT DŮSLEDKY NEADEKVÁTNÍCH SANKCÍ Z MINULOSTI

76 % ze současných 4,5 milionu exekucí vzniklo před prosincem roku 2016. V tomto období de facto neexistovala regulace malých spotřebitelských úvěrů a dluhy mohly narůst v řádu měsíců do deseti až statisíců. Výrazným problémem byly také vysoké advokátní odměny u bagatelních dluhů ([více zde >](#)).

Přestože nejproblematictější praktiky jsou v současnosti již postaveny mimo zákon, vysoké částky, do kterých v tomto období dluhy narostly, jsou stále vymáhány.

JAK? ([podrobnosti >](#))

➤ Podporujeme aktuální vládní návrh na zastavení všech nedobytných exekucí starších 3 let.

➤ V případě, že bude chtít věřitel ve vymáhání pokračovat, složí poplatek a exekuce bude pokračovat dle nových pravidel na principu místní příslušnosti.

2. NASTAVIT SMYSLUPLNÝ SYSTÉM EXEKUČNÍHO VYMÁHÁNÍ DO BUDOUCNA

61 % osob v exekuci čelí 3 a více exekucím, 20 % dokonce 10 a více. Pokud má dlužník více exekucí, jsou vymáhány více exekutory paralelně, což zvyšuje náklady na vymáhání i náklady společenské a snižuje efektivitu ([více zde >](#)).

Současný systém vymáhání prohlubuje dluhové pasti a je extrémně zatěžující nejen pro samotného dlužníka, ale zejména pro zaměstnavatele, veřejné instituce a ve svém důsledku pro státní rozpočet a celou ekonomiku.

JAK? ([podrobnosti >](#))

➤ Přijmout princip tzv. čisté teritoriality, tedy pravidlo **1 dlužník = 1 místní exekutor**, který je navíc přidělován nezávislým soudem.

3. ZABEZPEČIT ZÁKLADNÍ PRÁVA DLUŽNÍKŮ

2x trestáni jsou lidé v exekuci, kteří mají bankovní účet. Z účtu jim exekutor může zabavit i to málo, co zůstalo po srážce z důchodu nebo ze mzdy u zaměstnavatele. V praxi tak přichází o možnost používat vlastní bankovní účty ([více zde >](#)).

Až o **20 %** nižší příjem má pracující samoživitelka s exekucemi, než kdyby měla jen dávky. Pracujícím lidem v exekuci stát negarantuje ani minimum sociální ochrany, na které mohou ostatní dosáhnout přes sociální dávky na živobytí a bydlení ([více zde >](#)).

Nemožnost získat příjem pro pokrytí základních potřeb legální cestou vede k prohlubování dluhových pastí a růstu šedé ekonomiky.

JAK? ([podrobnosti >](#))

➤ Zavést **chráněný účet**, bránící dvojímu zabavení příjmu nejdříve srážkou ze mzdy u zaměstnavatele či důchodu u ČSSZ a poté zabavením nezabavitelné částky na bankovním účtu.

➤ Změnit **systém srážek z příjmu** tak, aby lidé v exekuci měli příjem přinejmenším na úrovni minima stanoveného v systému dávek.

ÚVODEM

Problém exekucí v Česku narostl především v důsledku absence regulace malých půjček a neadekvátně nastaveného systému vymáhání dluhů. Přestože legislativní změny přijaté v posledních letech znemožnily řadu nejproblematictějších praktik, některé systémové problémy přetrvávají dodnes a statisíce obyvatel nadále zůstávají zatíženy nesplratelnými dluhy.

Nedostatečná systémová řešení vedou k tomu, že lidé s exekucemi se stále zaplétají do pastí dalších dluhů, jsou nuceni pracovat na hraně nebo zcela mimo formální pracovní trh, což má významné sociální a ekonomické dopady jak pro ně samotné, tak pro společnost jako celek.

Minulá ekonomická krize dluhové pastí prohloubila. Hrozí, že ta současná bude mít podobné následky. Exekucemi jsou často nejvíce ohroženi lidé, kteří jsou kvůli nejisté povaze jejich zaměstnání mezi prvními, které postihují ekonomické dopady pandemie COVID-19.

Vítáme, že poslanci napříč kluby jsou v současnosti ochotni se problematice exekucí podrobněji věnovat. **Vzhledem ke komplexnosti celé debaty považujeme za klíčové zdůraznit tři hlavní pilíře, které je nutné v oblasti exekucí prioritně řešit:**

- **ZAČÍT NAROVNÁVAT DŮSLEDKY NEADEKVÁTNÍCH SANKCÍ Z MINULOSTI,** které brzdí celou ekonomiku. Nejde jen o neférovost jednání vůči jedincům, ale i ztráty pro společnost jako celek, které jsou s vyloučením části obyvatel spojeny.
- **NASTAVIT SMYSLUPLNÝ SYSTÉM EXEKUČNÍHO VYMÁHÁNÍ** místo toho současného, který paralyzuje jak dlužníky, tak veřejné instituce a zaměstnavatele. Férový systém vymáhání je klíčovým nástrojem pro zmírnění a prevenci dluhových pastí.
- **ZABEZPEČIT ZÁKLADNÍ PRÁVA DLUŽNÍKŮ,** kteří jsou dnes v důsledku přílišných restrikcí vytlačováni mimo legální trh a finanční služby. Jde o klíčovou podmínku jejich zapojení do společnosti, do ekonomiky a na trh práce.

Následující analýza navazuje na zkušenosti organizací, které se dlouhodobě věnují sociální problematice a denně se setkávají s negativními dopady exekucí, a na předchozí analýzy zpracované v této oblasti. Shrnuje důvody osvětlující, proč jsou jednotlivá opatření potřebná, a navrhuje konkrétní podobu jejich aplikace.

OBSAH

Co jsou dnes zásadní problémy systému exekucí?	5
PAST CHUDOBY A SPOLEČENSKÁ MARGINALIZACE.....	5
DAŇOVÉ ÚNIKY, ZATÍŽENÍ VEŘEJNÝCH INSTITUCÍ.....	5
NÁKLADY A NEJISTOTA PRO ZAMĚSTNAVATELE.....	5
Co jsou hlavní příčiny – tedy proč je současný systém nevhodně nastavený?.....	6
1. PŘETRVÁVAJÍCÍ DŮSLEDKY NEADEKVÁTNÍCH SANKCÍ Z MINULOSTI.....	6
2. VYSOKÉ SPOLEČENSKÉ I INDIVIDUÁLNÍ NÁKLADY EXEKUČNÍHO VYMÁHÁNÍ	8
3. NEDODRŽOVÁNÍ ZÁKLADNÍCH PRÁV U LIDÍ S EXEKUCÍ.....	9
Jak současný stav řešit?.....	10
1. ZAČÍT NAROVNÁVAT NASTAVENÍ Z MINULOSTI.....	10
2. SNÍŽIT NÁKLADY EXEKUČNÍHO VYMÁHÁNÍ PRO DLUŽNÍKA, ZAMĚSTNAVATELE I STÁTNÍ ROZPOČET	10
3. ZABEZPEČIT ZÁKLADNÍ PRÁVA DLUŽNÍKŮ	11

Co jsou dnes zásadní problémy systému exekucí?

PAST CHUDOBY A SPOLEČENSKÁ MARGINALIZACE

Ekonomická stabilita domácností je základem rychlé obnovy ekonomiky. Historické i současné dopady exekucí zásadně přispívají k situaci, v níž legální práce neumožňuje ekonomickou stabilizaci.

Lidé v exekucích se často ocitají v pasti dočasných, poloformálních zaměstnání a nezaměstnanosti. Vzhledem k tomu, jak málo jim ze mzdy zůstane a jak malá je pravděpodobnost splacení dluhů, nástup do práce neumožňuje z této pasti vystoupit. Dlouhodobě nízké a nejisté příjmy navíc násobí psychické i fyzické zdravotní problémy. Systém exekucí tyto problémy často dále prohlubuje.

> *Přečtěte si zkušenost lidí, kteří se točí mezi nezaměstnaností, exekucemi a dočasnými pracemi.*

Zkušenost s exekucemi přispívá ke ztrátě důvěry v demokratické politické uspořádání a veřejné instituce. To může vést k politické radikalizaci nebo příklonu k populistickým stranám či naopak k rezignaci na podílení se na demokratických procesech.

> *Přečtěte si analýzu dopadů exekucí na důvěru v demokracii.*

DAŇOVÉ ÚNIKY, ZATÍŽENÍ VEŘEJNÝCH INSTITUCÍ

Nevhodně nastavený systém na jednu stranu vede k daňovým únikům ze státního rozpočtu, na stranu druhou státní rozpočet a veřejné instituce zatěžuje zbytečnými náklady.

Příliš nízké částky, které lidem v exekuci ze mzdy zůstávají, vedou k tomu, že jsou tyto lidé nuceni kvůli pokrytí základních potřeb pracovat mimo formální ekonomiku nebo na její hraně (kombinace legálního a poloformálního zaměstnání). Toto má zásadní dopady na veřejné rozpočty (podle odhadu VUPSV v analýze od MPSV – viz box – šlo v roce 2014 o ztrátu zhruba 120 mld. Kč).

> *Vyžádejte si od MPSV analýzu Problematika nelegální práce a nehlášené práce a odhad jejich dopadu na veřejné rozpočty České republiky.*

Nulové poplatky za vedení exekucí a neefektivní nastavení vymáhání vedou k nadužívání tohoto procesu. Do exekuce jsou postupovány i pohledávky, u nichž se šance na uhrazení limitně blíží nule. To zbytečně zahrnuje nejen soudní systém, ale i součinnostní subjekty, zejména zaměstnavatele a veřejné instituce. Tato praxe dále násobí vysoké individuální i společenské náklady exekucí.

> *Přečtěte si analýzu systémových chyb na poli exekucí.*

NÁKLADY A NEJISTOTA PRO ZAMĚSTNAVATELE

Současný systém exekucí je spojen s velmi vysokými náklady a právními i finančními riziky pro zaměstnavatele.

Pro zaměstnavatele je často velmi rizikové a nákladné člověka v exekuci zaměstnávat, zejména pokud čelí vícero exekucím. Náročnost zpracování a nejasnosti v postupech úzce souvisí s povinností součinnosti s více exekutory ve vztahu k jednomu zaměstnanci a s přenášením odpovědnosti na zaměstnavatele, k němuž v tomto procesu dochází.

> *Přečtěte si analýzu exekuce a insolvence z pohledu zaměstnavatelů.*

Co jsou hlavní příčiny – tedy proč je současný systém nevhodně nastavený?

1. PŘETRVAJÍCÍ DŮSLEDKY NEADEKVÁTNÍCH SANKCÍ Z MINULOSTI

76 % ze současných 4,5 milionů běžících exekucí vzniklo do prosince 2016¹, v období, kdy nebyla zavedena regulace nebankovních půjček a odměny za vymáhání byly zcela neadekvátně vysoké. Přestože nejproblematictější praktiky jsou v současnosti již postaveny mimo zákon, vysoké částky, do kterých v tomto období dluhy narostly, jsou stále vymáhány.

Jde zejména o důsledek následujících skutečností:

a. Absence regulace systému poskytování nebankovních půjček vedla k nárůstu dluhů do nesplacitelných částek (do roku 2016)

Základní příčina stávajícího velkého množství předlužených domácností spočívá v tom, že se poskytování nebankovních úvěrů až do prosince 2016 (účinnost *Zákona č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru*), regulovalo jen zcela minimálně. Úvěry do 5 000 Kč byly dokonce zcela mimo jakoukoli regulaci. Drobné nebankovní půjčky tak kvůli vysokým úrokům a nepřiměřeným smluvním sankcím vedly k exponenciálnímu nárůstu dluhů do mnohdy zcela nesplacitelných částek v řádu desetinásobků až stonásobků původních částek.

Vysoké úroky a sankce, které u dluhů z tohoto období zůstávají dodnes, vedou k tomu, že u některých dluhů už jen samotné úroky rostou rychleji, než je jsou lidé schopni i při sebevětší snaze splácet.

O výhodnosti tohoto obchodního modelu vypovídá i fakt, že počet subjektů, které měly živnost na poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru, se do roku 2016 pohyboval kolem 65 tisíc. Po zavedení nového zákona o spotřebitelském úvěru klesl na 85.

b. Neadekvátně vysoké náklady na vymáhání vedly k dalšímu nárůstu dluhů (do roku 2014)

Druhou příčinou vysoké míry předluženosti je, že i malé dlužné částky mohly od chvíle, kdy začaly být vymáhány, narůst do závratných výšek. Tento nárůst byl umožněn extrémně vysokými, státem stanovenými odměnami pro advokáty a exekutory. Zejména jde o paušální advokátní odměny, které byly aplikovány do roku 2014 (tzv. *přisudková vyhláška*). V té době odměna za vymáhání malých dluhů dosahovala mnohonásobku dlužné částky.

Již samotný průběh vymáhání tak vedl k nárůstu i malých dluhů do nesplacitelných částek, s nimiž dlužníci bojují dodnes. Typicky se jednalo například o dluhy za pokuty na jízdném v MHD.

*Specifickým případem byl tzv. **poplatek z prodlení**, využívaný u nájemních smluv v letech 1994-2013, u kterého (přepočtený) roční úrok dosahoval astronomických 91,25 % p. a. Výši i využití poplatku omezil až nový *Občanský zákoník (2014)*, astronomické částky za nesplacené dluhy na nájemném jsou nicméně stále vymáhány.*

¹ Zdroj: Exekutorská komora ČR

Paušální advokátní odměny od 1. 9. 2006 do 28. 2. 2012 (odměny byly následně v několika vlnách sníženy, aktuální výše byla nastavena Vyhláškou č. 120/2014 Sb.).

Pásmo	Sazba mimosmluvní odměny	Režijní náklady
do 1 000 Kč	4 500 Kč	+ 300 Kč za každý úkon právní služby
přes 1 000 Kč do 5 000 Kč	6 000 Kč	
přes 5 000 Kč do 10 000 Kč	9 000 Kč	
přes 10 000 Kč do 200 000 Kč	9 000 Kč + 17 % z částky nad 10 000 Kč	
přes 200 000 Kč	41 300 Kč + 2 % z částky přes 200 000 Kč	
přes 10 000 000 Kč	237 300 Kč + 0,15 % z částky přes 10 000 000 Kč	

Nezaplacená částka ve výši **200 Kč** se tak v rámci zákonného vymáhacího procesu v této době navýšila minimálně na **18 553 korun*** (částka včetně exekučních nákladů)

*Původní dluh (200,-), soudní poplatek (800,-), odměna (4 500,-) a režie (900,-) advokáta v nalézacím řízení, odměna (2 250,-) a režie (600,-) advokáta v exekučním řízení, odměna (3 000,-) a náklady (3 500,-) exekutora, DPH celkem (2 803,-).

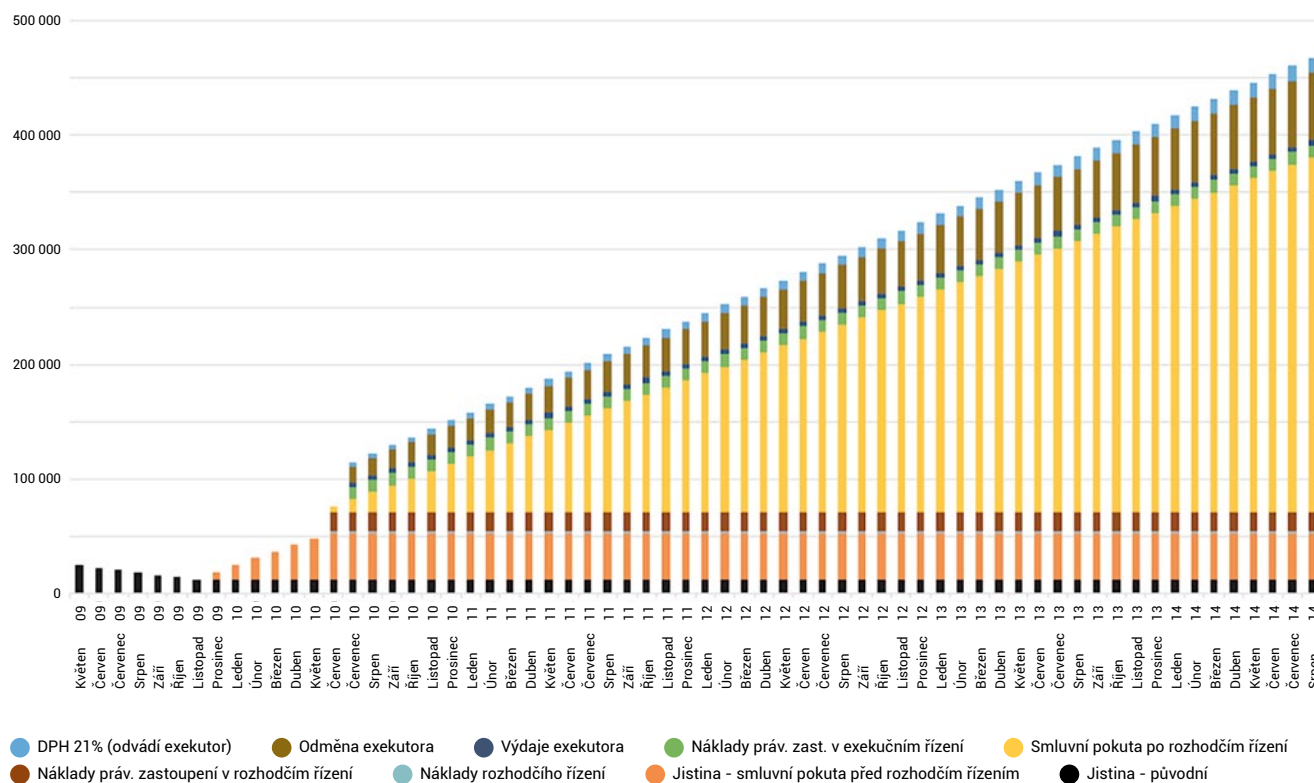
Pro ilustraci – co zůstává dluhem dodnes

Graf níže ukazuje na jednom z reálných případů, jak mezi lety 2010 a 2014 rostly dluhy člověku, který si vzal půjčku 15 tisíc.

Ilustrace grafem: Z půjčky 15 000 u nebankovní společnosti se za 5 let může stát dluh o výši 471 429 Kč

Pro představu, jak takové dluhy vznikaly, **si přečtěte** skutečný příběh jednoho obyčejného dluhu:

Ráchel se rozhodla půjčit si 20 tisíc. Necelých sedm měsíců později čelila exekuci ve výši 150 tisíc a reálné hrozbě ztráty bydlení...

2. VYSOKÉ SPOLEČENSKÉ I INDIVIDUÁLNÍ NÁKLADY EXEKUČNÍHO VYMÁHÁNÍ

Obrovské částky, do kterých dluhy z bagatelních půjček nebo drobných dluhů narostly, uvrhnou lidi do pasti dluhů, v jejímž důsledku dochází k nárůstu **sekundárního zadlužení** a **nárůstu vícenásobných exekucí**. Ke konci roku 2019 mělo 474 tisíc lidí 3 a více exekucí, 157 tisíc lidí dokonce 10 a více exekucí.

V případě, že je na dlužníka uvaleno více exekucí, jsou tyto vymáhány více exekutory současně. Takový systém je drahý, neefektivní a extrémně zatěžující zejména pro zaměstnavatele a veřejné instituce. Hlavní problémy jsou následující:

a. Multiplikace plateb za totožné úkony vede k přetížení dlužníků i institucí

Věřitel si exekutora vybírá zcela volně. Při výběru nezáleží na tom, zda je proti dlužníkovi již vedena nějaká exekuce, a není omezen ani regionálně. Výsledkem je, že pokud má dlužník **více exekucí, jsou vymáhány více exekutory současně**.

Exekutoři se pro zcela totožné úkony duplicitně dotazují na stejné informace:

- zaměstnavatelů,
- bank,
- České správy sociálního zabezpečení,
- zdravotních pojišťoven,
- katastru nemovitostí,
- úřadů práce,
- a řady dalších subjektů.

Příklad:

1 zaměstnanec má 12 exekucí u 10 exekutorů.

Zaměstnavatel je tak nucen

- *10x odpovědět na výzvu k součinnosti od exekutora,*
- *10x informovat o pořadí vymáhané pohledávky,*
- *10x informovat o každé změně v provádění srážek a např. ukončení pracovního poměru zaměstnance.*

Tím výrazně rostou náklady na vymáhání dluhu (dluhy se stávají hůře splatitelnými), omezují se možnosti řešení (např. sjednání rozumných splátkových kalendářů) a zároveň tím **výrazně rostou institucionální náklady, které v konečném důsledku nese daňový poplatník**.

b. Nerovná pravidla uplatňovaná při uspokojování věřitelů násobí počet exekucí i problematiku praktiky

S výjimkou tzv. přednostních exekucí (dluhy vůči státu, na výživném, na náhradách za škody na zdraví) **v současnosti víceméně platí princip „kdo dřív přijde, ten dřív bere“**. Srážky ze mzdy jsou využívány primárně k uspokojení toho z věřitelů, který se přihlásí jako první. Tento systém má následující důsledky:

- **Věřitelé jsou motivováni posunout dluh do fáze exekučního vymáhání co nejrychleji** a tím si zajistit první místo ve frontě na majetek dlužníka – jeho příjem, bankovní účet, případně movitý a nemovitý majetek. **Dluhová spirála se dále roztáčí.**
 - Na rozdíl od méně nákladného mimosoudního vymáhání se exekucí dluh dále výrazně zvyšuje (náklady na advokáty, soud, exekutora).
 - Obstavení příjmu následně vede k tomu, že pro dlužníka je téměř nemožné splácet jiné závazky a pokrýt běžné výdaje, a tím mu vznikají další dluhy.
- **Ostatní věřitelé přichází o možnost splácení svých pohledávek.** Exekutoři, kteří nejsou v pořadí na prvním místě, mohou dluh legálně vymáhat jen prostřednictvím psychologického nátlaku na dlužníka, aby „dobrovolně“ platil ze své zákonné nezabavitelné částky.

Kombinace tohoto nastavení

a konkurenčního boje mezi exekutory de facto vybízí k využívání nátlakových praktik na hraně nebo i za hranou legality. Z praxe se ukazuje, že toto často vede k paralýze dlužníka a prohloubení jeho zadlužení.

3. NEDODRŽOVÁNÍ ZÁKLADNÍCH PRÁV U LIDÍ S EXEKUCÍ

a. Dvojití postihování příjmu znemožňuje přístup k finančním službám

Částka, která je dlužníkovi z jeho pravidelného příjmu (mzdy, důchodu apod.) garantována jako minimum potřebné k přežití, může být zabavena hned, jakmile mu přijde na účet. Tento stav je výsledkem souběhu dvou způsobů provádění exekuce – exekuce na příjem dlužníka a na jeho bankovní účet.

V praxi to funguje tak, že dlužníkovi je stržena zákonná srážka z jeho mzdy či důchodu. Pokud je zbylá část, tzv. nezabavitelná částka, poukázána na bankovní účet dlužníka, je exekučně blokována. Dlužník má velmi omezené možnosti se k ní dostat.

Lidé v exekuci tak de facto přichází o možnost používat bankovní účty. Toto je zvlášť závažné v kontextu současné epidemie COVID-19, kdy se větší část plateb přesouvá do elektronické podoby.

Tento paradox zde platí již 20 let. Poukázal na něj i Ústavní soud například ve svém nálezu zn. IV.ÚS 121/16 z roku 2016 (> [Přečtěte si náleží Ústavního soudu](#)).

b. Nezabavitelná částka nedosahuje ani minima stanoveného v systému sociálních dávek

Nezabavitelná částka, tedy to, co jedinci vždy zůstává z příjmu, je dnes pro řadu lidí v exekuci nižší než minimum stanovené v systému sociálních dávek. **Pracujícím lidem v exekuci tak stát negarantuje ani minimální sociální ochranu, které se dostává ostatním členům společnosti.**

Nezabavitelná částka byla v poslední době opakovaně navyšována. Nicméně i po zatím posledním navýšení, které vstoupí v platnost v červenci 2020, půjde v základu jen o ¼ částky, která je stanovena jako minimální standard pro lidi na dávkách. Pro další vyživované osoby půjde jen o této částky (viz tabulka). Takové nastavení dává vzniknout situaci, v níž je pro některé dlužníky výhodnější volit spíše nelegální zaměstnání.

Nejde jen o relativní poměr k dávkám. Příliš nízká nezabavitelná částka vede k tomu, že lidé jsou k pokrytí základních nákladů odkázáni na neformální příjmy, případně se propadají hlouběji do pasti dluhů.

Nízká nezabavitelná částka a problémy s ní spojené dopadají i na osoby v insolventi.

Pro ilustraci – kolik zůstává lidem v exekuci oproti dávkám

	Co zůstane ze mzdy od 1. 7. 2020 (přednostní exekuce)	Kolik může domácnost získat na dávkách*	Rozdíl zůstatku z příjmu osoby v exekuci (po 1. 7. 2020) oproti dávkám
Matka samoživitelka, jedno dítě, mzda 19 tisíc, Plzeň	12 382	15 495	-20 %
Seniorka, důchod 10 tisíc, brigáda 8 tisíc, Praha	10 888	12 437	-12 %
Učitel, manželka na rodičovské, jedno dítě, mzda 30 tisíc, Olomouc	16 179	21 530	-25 %
Úřednice, manžel, mzda 24 tisíc Karlovy Vary	13 108	15 839	-17 %

> Přečtěte si, jak nízká nezabavitelná částka a nejednotný systém posuzování vyživovací povinnosti vedou k tomu, že pro řadu lidí není legální zaměstnání finančně udržitelné (modely pracují s čísly pro rok 2018, principy ale platí i v současnosti).

*Jde o součet Příspěvků na živobytí domácnosti dané velikosti a normativů pro Příspěvek na bydlení ve městě dané velikosti. Dávky se počítají podle příjmu před exekucí, nicméně s nižšími příjmy mohou mít na některé tyto dávky nárok i domácnosti v exekuci, v modelu toto není zohledněno.

Jak současný stav řešit?

1. ZAČÍT NAROVNÁVAT NASTAVENÍ Z MINULOSTI

Zastavit nevymahatelné exekuce starší 3 let

- Podporujeme aktuální vládní návrh na zastavení všech exekucí starších 3 let, u kterých se za poslední 3 roky nic nevymohlo.
- Po zastavení zmíněných exekucí budou mít věřitelé možnost v řízení pokračovat jen v případě zaplacení soudního poplatku nebo zálohy na další náklady exekuce.
- Návrh bude nicméně fungovat jen za předpokladu současného zavedení principu teritoriality. V opačném případě hrozí plošné refundace ze strany exekutorů věřitelům a tím snížení počtu skutečně zastavených exekucí na minimum.
- Návrh vychází z pozitivních zkušeností slovenské právní úpravy.

TOTO OPATŘENÍ

- povede k vyčištění systému od milionů nevymahatelných exekucí, jejichž umělé udržování způsobuje jen další společenské náklady,
- umožní zastavit exekuce, které z historických důvodů narostly do nesplacitelných částek, čímž dojde k částečnému narovnání nespravedlností z minulosti.

Velmi pravděpodobně bude mít toto opatření také sekundární efekt v postupném **znovuzapojení osob do legálního zaměstnání**.

2. NASTAVIT SMYSLUPLNÝ SYSTÉM EXEKUČNÍHO VYMÁHÁNÍ DO BUDOUCNA

Přijmout princip tzv. čisté teritoriality, tedy 1 dlužník = 1 místní exekutor

- Přijetí principu 1 dlužník = 1 místní exekutor včetně nezávislého přidělování exekutorů soudem (tzv. čistou teritorialitu exekutorů).
- Tento princip znamená, že exekutora bude nově přidělovat exekuční soud, a to na základě náhodného výběru či kolečka, navíc v místě bydliště dlužníka.
- Jakákoli další exekuce uvalená na stejného dlužníka bude přidělena stávajícímu exekutorovi.

TOTO OPATŘENÍ

- povede ke zlevnění a větší transparentnosti exekučního řízení,
- odstraní klientelistické vazby exekutor – věřitel a tím i korupční potenciál
- sníží tlak na problematické chování exekutorů, kdy je psychický nátlak používán jako klíčový nástroj vymáhání dluhů,
- vytvoří lepší podmínky pro legální zaměstnávání lidí v exekuci (snížení nákladů a rizik pro zaměstnavatele) a sníží náklady pro veřejné instituce,
- zajistí věřitelům spravedlivější přístup ke splácení dluhů.

Velmi pravděpodobně bude mít toto opatření také sekundární efekty spočívající ve **zvýšení legálního zaměstnání, zvýšení příjmů státního rozpočtu a snížení výdajů na sociální podporu**.

3. ZABEZPEČIT ZÁKLADNÍ PRÁVA DLUŽNÍKŮ

Zavést chráněný účet

- Zajistit, aby příjem, který již byl jednou exekučně postižen, byl na bankovním účtu chráněn.
- Nabízí se tedy vznik tzv. **chráněného účtu** nebo podúčtu, na který by měl dlužník možnost převádět svou zákonnou nezabavitelnou částku.

TOTO OPATŘENÍ

- k ochraně základních práv dlužníka, tedy v tomto případě nároku na zákonnou nezabavitelnou částku,
- k vyšší míře legální zaměstnanosti (v důsledku předchozího bodu) a tedy lepšímu výsledku státního rozpočtu.

Toto je zvláště důležité v kontextu současné epidemie COVID-19, kdy se větší část plateb přesouvá do elektronické podoby.

Nastavit nezabavitelnou částku tak, aby lidé v exekuci měli příjem minimálně na úrovni minima stanoveného v systému dávek

- Zvýšit základní nezabavitelnou částku, aby bylo garantováno, že domácnosti zůstane příjem alespoň na úrovni částky, s níž pracuje systém dávek jako s minimem pro pokrytí nákladů na život a bydlení. **Zejména jde o částky na další vyživované osoby.**
- Alternativou je změnit model výpočtu nezabavitelné částky a navázat ji na minimální mzdu. I v tom případě je klíčové, aby zůstal zachován princip ochrany příjmu na úrovni minima stanoveného v systému dávek.
- Pro efektivní podporu finanční udržitelnosti zaměstnání by bylo také vhodné sjednotit posuzování okruhu vyživovaných osob se systémem sociálních dávek.

TOTO OPATŘENÍ

- povede ke zvýšení motivace k nástupu do legálního zaměstnání,
- umožní domácnostem získat vyšší finanční stabilitu a vystoupit z pasti opakovaných dluhů,
- zajistí narovnání postavení pracujících dlužníků s postavením ostatních obyvatel.

Text analýzy vznikl ve spolupráci Centra pro společenské otázky – SPOT a Institutu prevence a řešení oddlužení.

Autoři textu: Lucie Trlifajová, Radek Hábl

Za cenné připomínky děkujeme Pavle Aschermannové, Adamu Gajdošovi, Ivaně Siglové

*Realizováno v rámci projektu „Dobrá práce v obci“,
reg. číslo projektu CZ.03. 3. X/0.0/0.0/15_124/0006493*

www.centrumspot.cz

<https://www.institut-predluzeni.cz/>

Praha, červen 2020